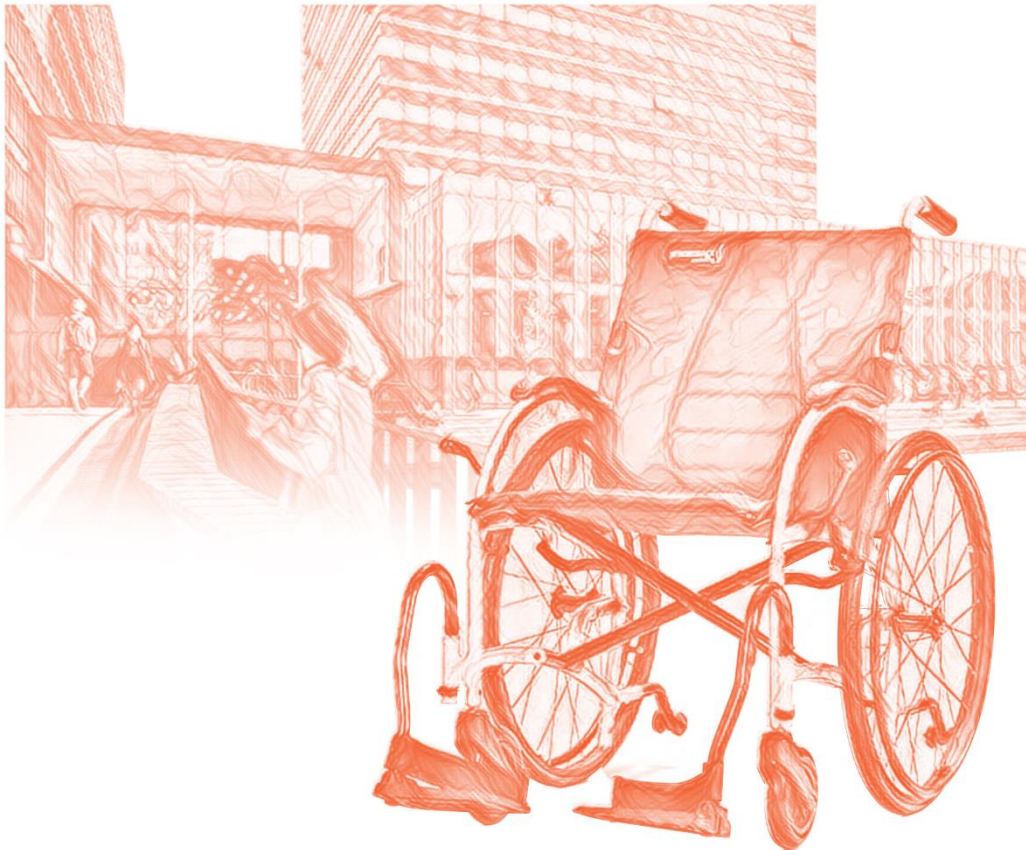


Vijf jaar toegankelijkheidsbeleid UvA: Ingeloste of loze beloftes?



In hoeverre is de UvA toegankelijk voor studenten met een functiebeperking?

Inhoudsopgave

Vijf jaar toegankelijkheidsbeleid UvA: Ingeloste of loze beloftes?

In hoeverre is de UvA toegankelijk voor studenten met een functiebeperking?

Inhoudsopgave	1
ASVA Onderzoeksbureau	2
Voorwoord	3
Abstract	4
1. Inleiding	5
2. Conceptualisatie	7
3. Methodologie	8
3.1 Database-analyse	8
3.2 Literatuuronderzoek	8
3.3 Interviews	9
Reflectie op positie onderzoeker	9
Respondenten	10
4. Analyse	11
4.1 De fysieke toegankelijkheid van de UvA	11
Toegankelijkheid van universiteitsgebouwen, kantoor- en onderwijsruimten	11
4.2 Onderwijsvoorzieningen	14
4.3 Ervaringen studenten	16
ADHD	16
Dyslexie	18
Herstel na ongeluk	19
Autisme	21
5. Discussie	23
6. Bibliografie	26
Bijlage 1 - Interviewvragen	28
Bijlage 2 - Beleidsaanbeveling	29

ASVA Onderzoeksbureau

De ASVA studentenunie behartigt de belangen van de Amsterdamse student. Dat begint bij weten wat er speelt en weten wat studenten belangrijk vinden. Daarvoor is het ASVA Onderzoeksbureau. Weliswaar opereert het ASVA Onderzoeksbureau onafhankelijk van ASVA, maar het bureau dient hetzelfde belang, namelijk dat van de Amsterdamse student. Inmiddels vormen de zeer uiteenlopende en diverse publicaties van het bureau – altijd vanuit het perspectief van de student – een betrouwbare en serieuze bron van informatie voor de Universiteit van Amsterdam (UvA), de Hogeschool van Amsterdam (HvA), de Gemeente Amsterdam en de pers.

Contactgegevens

CREA, eerste verdieping
Nieuwe Achtergracht 170
1018 WV Amsterdam
Telefoon: 020 5252926
E-mail: onderzoeksbureau@asva.nl

Voorwoord

Mijn dank gaat uit naar alle medewerkers van de ASVA Studentenunie die een bijdrage hebben geleverd aan de uiteindelijke totstandkoming van dit onderzoek, in het bijzonder naar Emma Buining. Tot slot gaat mijn dank uit naar de respondenten die bereid waren een bijdrage te leveren aan dit onderzoek. Er is op een goede en informatieve manier met hen gesproken. Ik als onderzoeker hoop dat dit onderzoek een betrouwbare schets kan bieden van de situatie omtrent studeren met een functiebeperking aan de Universiteit van Amsterdam.

Iris Koster

Medewerker Onderzoek van het ASVA Onderzoeksbureau

December 2021

Abstract

In dit onderzoek werd geanalyseerd in hoeverre de Universiteit van Amsterdam toegankelijk is voor studenten met een functiebeperking. Het doel van dit onderzoek was inzicht krijgen in mogelijke verbeterpunten voor de UvA betreft dit thema, aangezien een relatief groot deel van studenten met een functiebeperking te maken krijgt met uitval in zijn, haar of hun studie. De hoofdvraag is onderzocht aan de hand van een kwantitatieve onderzoeksmethode, waarbij nationale studentenenquêtees werden geanalyseerd. Tevens werd er gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethode op basis van semigestructureerde interviews met studenten met een functiebeperking en literatuuronderzoek. Een van de belangrijkste zaken die hierbij naar voren is gekomen is dat universiteitsgebouwen van de UvA als relatief toegankelijk bestempeld kunnen worden. Daarentegen zijn er wel een aantal verbeterpunten aan te wijzen betreft het aanbod van de ondersteunende onderwijsvoorzieningen van de universiteit. Hoewel de universiteit zich inzet voor een groot aanbod ondersteunende voorzieningen, zijn studenten zich niet altijd bewust van deze mogelijkheden en maken hier zodoende onvoldoende gebruik van. Daarnaast ondervinden studenten dikwijls moeite met hulp vragen aan contactpersonen van de UvA, omdat ze niet bestempeld willen worden als student met een ondersteuningsbehoefte.

1. Inleiding

Sinds 2003 geldt er in Nederland een algemene norm voor toegankelijkheid en gelijke behandeling in het onderwijs. Zo bepaalt de ‘Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte’ (Wgbh-cz) dat mensen met een beperking of chronische ziekte net als elk ander persoon moeten kunnen meedraaien in de Nederlandse samenleving. Dit betekent alle scholen, bedrijven en werkgevers verplicht zijn om ‘eenvoudige voorzieningen’ toegankelijk te maken, zodat mensen met een beperking niet afzonderlijk om aanpassingen hoeven te vragen.¹

Deze wetgeving is relevant voor een aanzienlijk deel van de Nederlandse studenten. Immers, dertig procent van de studenten in Nederland heeft een functiebeperking en tien procent van de studenten stelt dat deze functiebeperking voor belemmeringen kan zorgen in zijn, haar of hun studieproces.² De Wgbh-cz zou ervoor moeten zorgen dat universiteiten studenten met een functiebeperking dezelfde toegang verlenen tot onderwijsvoorzieningen als andere studenten. Echter, ondanks dat deze wetgeving is opgesteld om onderwijsuitsluiting van deze groep studenten te voorkomen, bleek uit onderzoek van de Nationale Studenten Enquête (NSE) dat tachtig procent van deze studenten toch last heeft van obstakels gedurende het studeren aan zijn, haar of hun universiteit. Uit dezelfde vragenlijst kwam naar voren dat deze studenten over het algemeen het minst tevreden zijn over de voorlichting die wordt gegeven door de universiteiten. Daarnaast bleek ook dat de studenten het meest tevreden zijn over de toegankelijkheid van de universiteitsgebouwen. De tevredenheid over de manier waarop de functiebeperking en belemmeringen adequaat worden herkend, begeleid en gefaciliteerd, verschilt per functiebeperking, opleiding en instelling.³ De Universiteit van Amsterdam (UvA) concludeerde op basis van deze enquête in 2016 dat haar studenten onvoldoende tevreden waren over het toegankelijkheidsbeleid. De UvA besloot daarom in hetzelfde jaar een nieuw beleidsplan te implementeren, om de tevredenheid van studenten met een functiebeperking te verhogen.

Vijf jaar later, zal er in dit onderzoek geanalyseerd worden in hoeverre studenten met een functiebeperking de UvA als toegankelijk ervaren. Dit is een relevante onderzoeksvraag, omdat jaarlijks zeven procent van de studenten met een functiebeperking binnen vijf jaar na de start van de studie uitvalt zonder diploma. Onder studenten zonder functiebeperking is dit percentage beduidend lager, namelijk twee procent. Een groot aantal van deze studenten met een functiebeperking stellen dat de uitval lager was geweest, als het onderwijs beter voor hen was ingericht.⁴

Dit onderzoek zal een bijdrage leveren aan eerder onderzoek naar de toegankelijkheid van Nederlandse universiteiten. Eerder werd immers wel onderzocht hoe Nederlandse studenten met een functiebeperking het onderwijs aan diverse universiteiten ervaren, maar er werd niet

¹ “Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)”, Rijksoverheid, geraadpleegd op 19 juli, 2021, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/gelijke-behandeling-mensen-met-beperking-of-chronische-ziekte>

² “Factsheet studeren met een functiebeperking,” VSNU, geraadpleegd op 4 augustus, 2021, <http://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderwijs/Factsheet%20studeren%20met%20een%20functie%20beperking.pdf>

³ “Factsheet studeren met een functiebeperking.”

⁴ Idem.

onderzocht hoe UvA-studenten de toegankelijkheid van hun specifieke universiteit of hun faculteit ervaren. De interviews die voor dit onderzoek gedaan zullen worden, zorgen voor een diepgaander inzicht in de ervaringen van studenten over dit onderwerp. Mogelijk kunnen toekomstige onderzoekers aan de hand van deze analyse en uiteindelijke aanbevelingen bestuderen welke precieze oplossingen er verder mogelijk zijn om de toegankelijkheid van de UvA te vergroten.

Dit onderzoek zal uitgevoerd worden aan de hand van diverse deelvragen. Allereerst zal er geanalyseerd worden in hoeverre de UvA op een fysieke manier toegankelijk is. Vervolgens wordt er bestudeerd in hoeverre het onderwijs aan de UvA toegankelijk is voor elke student en welke faciliteiten de universiteit aanbiedt om de toegankelijkheid voor studenten met een functiebeperking te vergroten. Tot slot zullen de persoonlijke perspectieven van een klein aantal studenten met een functiebeperking worden belicht op dit thema. In de discussie zal afgewogen worden in hoeverre de UvA als 'toegankelijk' mag worden bestempeld en zullen er een aantal aanbevelingen worden gedaan om de toegankelijkheid van de universiteit verder te vergroten. Tevens zal de onderzoeksvraag worden beantwoord. De aanbevelingen die voortkomen uit dit onderzoek zijn verwerkt in een manifest, dat als bijlage aan dit onderzoek is toegevoegd.

2. Conceptualisatie

In dit onderzoek zullen meerdere concepten uitgebreid worden behandeld, waaronder de concepten 'functiebeperking', 'voorzieningen' en 'toegankelijkheid'. Voor de helderheid zal er worden beschreven hoe ze in de context van dit onderzoek worden toegepast.

Iedere aandoening, handicap of beperking die het functioneren van de student kan belemmeren valt onder de term functiebeperking. Het is het belangrijk om te benoemen dat de termen 'functiebeperking', 'ondersteuningsbehoefte' en 'handicap' als synoniemen zullen worden gebruikt in dit onderzoek. Er zijn een groot aantal ziektes, beperkingen, bijzondere omstandigheden en aandoeningen, die kunnen worden toegeschreven aan studenten met een functiebeperking of ondersteuningsbehoefte. In dit onderzoek doelen we voornamelijk op de volgende beperkingen, wanneer er wordt gesproken over een functiebeperking: diverse vormen van autisme, ADHD, concentratieproblemen, dyslexie, dyscalculie, taalontwikkelingsstoornis, chronische aandoening of ziekte, psychische aandoening, visuele of auditieve functionele beperking, motorische functionele beperking in bewegen of spreken, of herstel na een ongeluk of operatie.⁵ Er is gekozen om deze beperkingen als uitgangspunt te nemen in dit onderzoek, om de analyse enigszins in te kaderen. Desalniettemin is het belangrijk om benoemen dat deze andere beperkingen, zoals topsport, bijzondere familieomstandigheden of persoonlijke omstandigheden als een zwangerschap tevens een grote invloed kunnen hebben op het studieproces. Echter, mogelijk kunnen de conclusies voor de onderzochte beperkingen worden doorgetrokken naar de functiebeperkingen die niet worden geanalyseerd in dit onderzoek. Indien dit niet het geval is, zouden toekomstige onderzoekers zich verder in deze beperkingen kunnen verdiepen.

Daarnaast zal er in dit onderzoek dikwijls gesproken worden over 'voorzieningen'. Dit begrip omvat de diverse faciliteiten die de UvA aanbiedt om haar studenten te ondersteunen in hun studieproces. In deze analyse zal dit concept voornamelijk betrekking hebben de faciliteiten die worden aangeboden aan studenten met een functiebeperking. Mogelijk voorbeelden zijn extra tijd, kundige contactpersonen of cursussen.

Tot slot zal het begrip 'toegankelijk' meermaals terugkomen in het onderzoek. Met dit concept wordt aangeduid in hoeverre studenten met een beperking of chronische ziekte net als elk ander persoon onderwijs kunnen volgen aan een onderwijsinstelling. Als een universiteit toegankelijk is, zijn haar voorzieningen voor elke student beschikbaar, zodat studenten met een functiebeperking niet afzonderlijk om aanpassingen hoeven te vragen.⁶

Er is besloten om in dit onderzoek te focussen op de fysieke toegankelijkheid van de UvA en de onderwijsvoorzieningen voor studenten met een functiebeperking. De digitale toegankelijkheid en financiële compensaties werden niet meegenomen in de analyse, omdat het onderzoeksonderwerp in dit geval te breed zou worden. Het zou dan te complex worden om een concreet en gespecificeerd antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag.

⁵ "NSE 2021 Vragenlijst," Studiekeuze123, geraadpleegd op 19 juli, 2021, https://studiekeuze123nl.cdn.prismic.io/studiekeuze123nl/b314e175-c8eb-4ffe-8d72-925186cacc95_NSE2021+Vragenlijst.pdf

⁶ "Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)."

3. Methodologie

In dit onderzoek is ervoor gekozen om kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksmethodes toe te passen. Eerder is het onderwerp, 'toegankelijkheid van de UvA voor studenten met een functiebeperking', wel meegenomen als kleiner onderdeel van grotere onderzoeken naar de ervaringen van studenten aan hun universiteiten. Echter, er heeft nog geen onderzoek plaatsgevonden dat zich specifiek focust op de toegankelijkheid van de UvA voor studenten met functiebeperking. Daarnaast zijn de resultaten van deze onderzoeken soms gedateerd en bieden ze niet altijd diepere toelichting op de gegeven antwoorden van de studenten.

Er werd besloten om de data afkomstig uit deze eerdere onderzoeken wel mee te nemen in deze analyse, maar ook aanvullende kwalitatieve data te verzamelen om een genuanceerder beeld te vormen over hoe studenten met een functiebeperking de toegankelijkheid van de UvA ervaren.

3.1 Database-analyse

In dit onderzoek werden onder meer eerdere enquêtes over de ervaringen van studenten aan de Nederlandse universiteiten geanalyseerd. Zo onderzoekt de Nationale Studenten Enquête (NSE) jaarlijks hoe studenten hun studietijd ervaren en analyseert de organisatie tevens hoe deze ervaringen per universiteit verschillen. Dit onderzoek van de NSE behelst een breed aantal aspecten van het studentenleven. Zo werd studenten met een functiebeperking gevraagd een rapportcijfer te geven aan diverse kenmerken van de toegankelijkheid van het wetenschappelijk onderwijs.⁷ De data uit dit onderzoek diende als een belangrijke bron voor dit onderzoek.

3.2 Literatuuronderzoek

Naast deze kwantitatieve bronnen werd er ook wetenschappelijke en politieke literatuur over het onderwerp 'studeren met een functiebeperking' bestudeerd. Beleidsrapporten en besluiten van de UvA werden bijvoorbeeld nauwkeurig geanalyseerd en leverden een grote bijdrage aan dit onderzoek. Zo reflecteerde de UvA in 2016 op haar beleid voor studenten met een functiebeperking. Gedurende het reflectieproces werd er een rapport opgesteld over de mogelijke toekomstige veranderingen van bestaande universitaire voorzieningen, zodat elke student in de nabije toekomst gebruik zou kunnen maken van de faciliteiten van de UvA.⁸

Daarenboven werd juridische literatuur bestudeerd, waarin dieper werd ingegaan op de voorwaarden waaraan universiteiten aan moeten voldoen, om het onderwijs voor elke student toegankelijk te maken. Zo werden documenten en wetten van de Nederlandse overheid doorgenomen, evenals juridische bronnen die ingaan op de toegankelijkheidseisen voor onderwijsinstellingen.

⁷ "NSE 2021 Vragenlijst".

⁸ Universiteit van Amsterdam. *Beleid voor mensen met personen met een functiebeperking, een chronische ziekte of een arbeidsbeperking. HvA en UvA*. Amsterdam, Universiteit van Amsterdam (2016).

Tevens werd er online literatuur gebruikt om inzicht te krijgen in de diverse soorten functiebeperkingen, de huidige digitale en fysieke toegankelijkheid van onderwijsinstellingen en het huidige beleid van de UvA ten opzichte van deze thema's.

3.3 Interviews

Tot slot zijn er voor dit onderzoek op een interpretivistische manier semi-gestructureerde interviews afgenomen. In de interpretivistische onderzoeksmethode staan de interpretatie en persoonlijke ervaringen van de respondenten centraal. Zodoende werd er aan studenten met een functiebeperking gevraagd hoe zij hun studententijd aan de UvA ervaren, om inzicht te krijgen in dit onderwerp. Tijdens de interviews deelden de respondenten onder meer hun perspectieven op de toegankelijkheid en informatievoorziening van de UvA voor studenten met een functiebeperking. Daarnaast vergeleken zij eerdere ervaringen met hun functiebeperking aan andere onderwijsinstellingen met het beleid aan de UvA. Ten slotte gaven de studenten tijdens het interview een nauwkeurige toelichting van de mogelijke obstakels in hun studietijd die door hun functiebeperking veroorzaakt kan worden en werden er een aantal potentiële verbeterpunten meegegeven aan de UvA. De interviews duurden twintig tot dertig minuten en vonden op een fysieke manier plaats. In een bijlage van dit onderzoek zijn de vragen voor het interview toegevoegd. Het interview vond op een semi-gestructureerde manier plaats, hetgeen betekent dat er voorafgaand aan het gesprek wel een vragenlijst was opgesteld, maar er tijdens het interview kon worden afgeweken van deze opzet. Zo werd er doorgevraagd, wanneer de respondent iets interessants of opvallends benoemde of wanneer ik de respondent niet goed begreep. De vragen kunnen zodoende enigszins verschillen per respondent. De antwoorden op vragen maken geen deel uit van de bijlage wegens privacyredenen. Echter, het is mogelijk om meer informatie te krijgen over het verloop en de verdere resultaten van de gesprekken. Hiervoor kan de geïnteresseerde lezer contact opnemen met de medewerker van het ASVA Onderzoeksbureau. Immers, ASVA Onderzoeksbureau verlangt zo transparant mogelijk te zijn over de onderzoeksmethode en de verkregen resultaten.

Reflectie op positie onderzoeker

Het was bij het interviewen belangrijk om vooraf te reflecteren op mijn positie, denkbeelden en motivaties, aangezien deze factoren het onderzoek kunnen beïnvloeden.⁹ Allereerst is het belangrijk om te benoemen dat ik zelf geen functiebeperking heb en ik hierdoor mogelijk andere visies heb op de toegankelijkheid van de UvA dan studenten met een functiebeperking. Mogelijk onderschatte of overschatte ik in hoeverre een functiebeperking de toegankelijkheid van de UvA beïnvloedt en welke obstakels een functiebeperking met zich mee brengt. Ik probeerde me gedurende het onderzoek bewust te blijven van mijn positie, zodat dit mijn opstelling de resultaten van het onderzoek zo min mogelijk zou beïnvloeden.

⁹ Jessica Soedirgo en Aarie Glass, *Toward Active Reflexivity: Positionality and Practice in the Production of Knowledge* (Cambridge: Cambridge University Press).

Respondenten

Er zijn zes respondenten geïnterviewd met verschillende soorten functiebeperkingen. De respondenten wensten anoniem te blijven, omdat ze op deze manier het eerlijkst durfden te zijn over hun ervaringen aan de UvA.

Er is geprobeerd om studenten van diverse faculteiten en met diverse functiebeperking te selecteren, zodat er een breed en divers beeld kon worden geschetst van het beleid aan de UvA. Helaas komen niet alle mogelijke functiebeperkingen in dit onderzoek aan bod, omdat ik over onvoldoende tijd en financiële middelen beschikte om deze studenten te werven. De functiebeperkingen die wel zijn onderzocht en worden toegelicht in de paragraaf 'Ervaringen van studenten' zijn: dyslexie, ADHD, herstel na ongeluk en autisme.

De ervaringen van de studenten met een functiebeperking kunnen zeer uiteenlopend zijn, bijvoorbeeld omdat de mate van de functiebeperking per student verschilt, kenmerken van functiebeperkingen uiteenlopend kunnen zijn of studenten op een andere manier omspringen met hun functiebeperking. Daarnaast kunnen de ervaringen per faculteit, studierichting of werkgroep verschillen.

Het kleine aantal geïnterviewde studenten maakte het lastig om vast te stellen of de conclusies van het onderzoek geldig zijn voor een grotere groep studenten. Desondanks kunnen de visies van de studenten die deelnamen aan het onderzoek een nuttige toevoeging zijn op de kwantitatieve data. Immers, deze studenten konden de resultaten uit eerdere kwantitatieve onderzoeken verder toelichten, bevestigen of weerleggen aan de hand van hun ervaringen. Daarnaast schetsten deze diepgaande interviews met de studenten een helder beeld van de praktische uitvoering van het opgestelde UvA-beleid. De anonimiteit van de respondenten zorgde ervoor dat de studenten op een eerlijke en open manier hun visie op het UvA-beleid durfden toe te lichten. Tot slot zijn de stoornissen die in de interviews worden geanalyseerd de meest voorkomende stoornissen onder UvA-studenten. Zo heeft 27 procent van de UvA-Bachelorstudenten dyslexie, 26 procent ADHD, 5 procent autisme en 6 procent een fysieke beperking.¹⁰ De persoonlijke ervaringen van de geïnterviewde respondenten gaven zodoende een dieper inzicht in het studeren met deze veelvoorkomende stoornissen aan de UvA.

¹⁰ "Voorlichting: Studeren met een functiebeperking en/of chronische ziekte," Studentenservices, (Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2021)

4. Analyse

4.1 De fysieke toegankelijkheid van de UvA

In 2003 trad de 'Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh-cz)' in werking. Dankzij deze wet zouden mensen met een beperking net als ieder ander kunnen meedoen aan de Nederlandse samenleving. Immers, deze wet verplichtte om, indien hierom is verzocht, doeltreffende aanpassingen te verrichten voor personen met een handicap of chronische ziekte.¹¹ Daarenboven werd in 2017 tevens een algemene norm voor toegankelijkheid ingesteld, hetgeen betekent dat onderwijsinstellingen voortaan met deze wet verplicht waren om hun voorzieningen toegankelijk te maken voor elke student. Studenten met een functiebeperking zouden hiervoor geen specifiek verzoek meer hoeven in te dienen.¹² Louter wanneer deze eventuele aanpassingen van voorzieningen een onevenredige belasting vormen, hoefden onderwijsinstellingen deze aanpassingen niet te realiseren.¹³

Met de inwerkingtreding van deze wetten, zou ook de UvA vanaf 2017 voor elke student fysiek toegankelijk moeten zijn. Universiteitsgebouwen, kantoor- en onderwijsruimten en overige voorzieningen, zoals liften, parkeerplaatsen, vluchtwegen en toiletten moesten derhalve ook begaanbaar zijn voor rolstoelgebruikers of blinde studenten. In 2016, een jaar voor de inwerkingtreding van de algemene norm voor toegankelijkheid, reflecteerde de stafmedewerker Integrale Veiligheid van de UvA op het beleid van de universiteit voor studenten met een functiebeperking. Immers, de UvA scoorde al een aantal jaar relatief laag in vergelijkingen met andere Nederlandse universiteiten op de module 'Studeren met een handicap' van de Nationale Studentenenquête (NSE).¹⁴ In dit hoofdstuk zal er geanalyseerd worden in hoeverre de UvA inmiddels wel aan deze wetgeving voldoet en in welke opzichten er nog aanpassingen nodig zijn.

Toegankelijkheid van universiteitsgebouwen, kantoor- en onderwijsruimten

Zoals werd benoemd, evalueerde de UvA in 2016 op haar beleid voor personen met een functiebeperking. Om de toegankelijkheid van de UvA te vergroten, stelde de stafadviseur Integrale Veiligheid een nieuw beleid op hoofdlijnen op, waardoor onder andere de fysieke toegankelijkheid van de universiteit zou verbeteren. In april 2016 besloot het College van Bestuur van de UvA dit beleidsstuk aan te nemen, zodat studenten met een functiebeperking voortaan ook gebruik konden maken van dezelfde voorzieningen als studenten zonder functiebeperking.¹⁵ In het beleidsstuk pleitte de UvA onder meer voor een gelijkwaardige toegankelijkheid van gebouwen, kantoor- en onderwijsruimten en overige voorzieningen.

In dit beleidsstuk wordt gesteld dat de UvA streeft om bij grootschalige renovatie en nieuwbouwprojecten voortaan te voldoen aan de eisen onder het Internationale

¹¹ "Gelijkebehandelingswetgeving," College voor Rechten van de Mens, geraadpleegd op 26 juli, 2021, <https://mensenrechten.nl/nl/gelijkebehandelingswetgeving>

¹² "Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz)."

¹³ "Gelijkebehandelingswetgeving."

¹⁴ *Beleid voor mensen met personen met een functiebeperking, een chronische ziekte of een arbeidsbeperking*: 3.

¹⁵ Idem: 3.

Toegankelijkheidssymbool (ITS-keurmerk). Wanneer een gebouw aan het ITS-keurmerk voldoet, vervult het immers de specifieke eisen voor de toegankelijkheid van een gebouw. Daarnaast stelde de UvA in het beleidsstuk dat het bestaande gebouwen zal gaan controleren op deze toegankelijkheidseisen. Indien het gebouw moet worden aangepast, zal dit worden begroot in een meerjarenprogramma en later uitgevoerd. Wanneer het een kleine aanpassing betreft, kan dit voorgefinancierd worden en spoedig worden uitgevoerd. Daarnaast verklaarde de universiteit dat er voorafgaand aan het huren van externe gebouwen voor het gebruik van onderwijsruimten voortaan getoetst moet worden of ze voldoen aan de toegankelijkheidseisen.¹⁶

Zodoende leek de UvA in dit beleidsstuk te stellen dat de drie onderwijslocaties Roeterseiland Campus, Science Park en het Universiteitskwartier voldeden, of spoedig zouden voldoen aan de eisen voor toegankelijkheid. Enerzijds kan deze stelling bevestigd worden. Immers, de gebouwen van Roeterseiland Campus en Science Park zijn tegenwoordig zeer toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Rolstoelgebruikers kunnen zonder begeleiding de meeste gebouwen betreden of kunnen zich via een intercom aanmelden om toegang te krijgen tot de gebouwen, indien de ingang minder rolstoelvriendelijk is. Echter, de universiteitsgebouwen binnen het Universiteitskwartier zijn niet altijd even toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Wegens het historische karakter van de gebouwen in dit gebied, zijn er in het verleden veelvuldig aanpassingen gedaan en voorzieningen aangebracht om de locaties toegankelijker te maken. Toch zijn de gebouwen op de Oude Turfmarkt 141 tot en met 149 zijn niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers en beperkt toegankelijk voor studenten met een motorische functiebeperking. In deze gebouwen bevinden zich namelijk een groot aantal smalle trappen, die lastig te betreden zijn met een motorische functiebeperking. Daarnaast blijkt uit de website van de UvA dat niet alle collegezalen in het Bushuis, Oost-Indisch Huis, Oudemanhuispoort aan de Kloveniersburgwal toegankelijk zijn voor studenten met een mobiliteits- of gehoorbeperking. Dit geldt ook voor twee zalen in de Universiteitsbibliotheek en een collegezaal in het Universiteitstheater.¹⁷

Wel beschikken nagenoeg alle UvA-locaties over een of meerdere toegankelijke stilteruimtes.¹⁸ Studenten met een energiebeperking, zoals lichamelijke beperkingen, maar ook studenten met ADHD of autisme, kunnen in deze ruimtes tot rust komen, alvorens hun college of werkgroep weer begint. Op deze manier hoeven studenten met een energiebeperking niet thuis te studeren, omdat ze dankzij deze ruimtes ook de mogelijkheid hebben om op de universiteit tot rust te komen. De UvA verklaart dat het doel van deze ruimtes is dat het ziekteverzuim onder deze studenten afneemt, en de inclusiviteit van de onderwijsinstelling toeneemt.¹⁹

Daarenboven beschikt elk UvA-gebouw over rolstoelvriendelijke toiletten. Deze toiletten zijn op Science Park zeer toegankelijk. In de meeste gebouwen van Roeterseiland Campus en het Universiteitskwartier zijn voor deze toiletten wel aanvullende toegangsrechten nodig, die

¹⁶ Idem: 7.

¹⁷ Universiteit van Amsterdam. *Overzicht van collegezalen binnen de UvA die toegankelijk zijn voor studenten met een mobiliteits- of gehoorbeperking*, Amsterdam, Universiteit van Amsterdam (2019).

¹⁸ "Stilteruimte," Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 12 augustus, 2021, <https://student.uva.nl/content/az/stilteruimte/stilteruimte.html>

¹⁹ "Rust nodig? Dan moet er een rustruimte zijn!" Wij staan op, geraadpleegd op 12 augustus, 2021, <https://wijstaanop.nl/wij-staan-op/rust-nodig-dan-moet-de-rustruimte-er-zijn/>

studenten kunnen aanvragen bij de studentendecaan. Alle studenten kunnen zodoende gebruik maken van de toiletten in de UvA-gebouwen.

Op de website van de UvA, Mapiqweb, staan de meest recente plattegronden gepubliceerd, waarop de aangepaste routes - zonder trappen - in alle universiteitsgebouwen van de UvA worden aangetoond voor rolstoelgebruikers. Op deze kaarten is de inrichting van gebouwen in 3D weergegeven en kan de gebruiker aangepaste routes vinden naar bepaalde ruimten of voorzieningen.

Op deze plattegronden zijn tevens de rolstoelvriendelijke toiletten en stilteruimtes te vinden. Op deze manier tracht de UvA transparant te zijn over de toegankelijkheid van de gebouwen voor rolstoelgebruikers.²⁰

Naast de eerder genoemde onderdelen die een rol spelen in de fysieke toegankelijkheid van de universiteit, is het voor rolstoelgebruikers en studenten met een motorische functiebeperking ook van belang dat er voldoende parkeerplekken beschikbaar zijn rondom de universiteit. Op deze manier kunnen ook deze studenten de locaties van de universiteit bereiken. Roeterseiland Campus en Science Park zijn in dit opzicht toegankelijk: er zijn voldoende parkeerplekken beschikbaar voor mensen met een motorische beperking. Op Roeterseiland Campus moet men voor het gebruik van deze parkeerplekken wel over een gehandicaptenparkeerkaart (GPK) beschikken. Indien men in het bezit is van deze GPK, kan er bij de Gemeente Amsterdam ook een digitale parkeerkaart worden aangevraagd. Met deze kaart kan er op elke betaalde parkeerkaart gratis geparkeerd worden. Roeterseiland Campus en Science Park kunnen zodoende als toegankelijk worden beschouwd.

Echter, rondom de gebouwen binnen het Universiteitskwartier zijn minder parkeerplaatsen beschikbaar voor mensen met een motorische beperking. Enkel rondom gebouw BG 1 en BG 2 zijn parkeerplaatsen voor mensen met een motorische beperking beschikbaar tijdens de openingstijden van de universiteit. Dit maakt het complex voor rolstoelgebruikers en mensen met een motorische beperking om de gebouwen binnen het Universiteitskwartier te bereiken voor hun studie.²¹

En andere mogelijkheid om de toegankelijkheid van universiteitsgebouwen te vergroten, is het toestaan om hulpmiddelen of hulphonden mee te nemen in een gebouw. De UvA stelt dat het gebruik van hulphonden is toegestaan, mits deze voorzien zijn van een duidelijk herkenbaar hulphondenjasje. Andere noodzakelijke hulpmiddelen of kleine hulpvoertuigen zijn tevens toegestaan, maar hulpvoertuigen met een verbrandingsmotor zijn verboden in de universiteitsgebouwen.

Tot slot is het cruciaal dat studenten met een motorische functiebeperking bij calamiteiten veilig de universiteitsgebouwen kunnen verlaten. De UvA stelt dat er in elk gebouw bedrijfshulpverleners zijn aangewezen, die studenten met een motorische functiebeperking naar de nooduitgang begeleiden wanneer de liften buiten werking zijn.

²⁰ "Toegankelijkheid van gebouwen," Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 5 augustus, 2021, <https://student.uva.nl/content/az/toegankelijkheid-van-gebouwen/toegankelijkheid-van-gebouwen.html>

²¹ "Toegankelijkheid van gebouwen."

Zodoende kan er gesteld worden dat de universiteitsgebouwen voor studenten met een functiebeperking relatief toegankelijk zijn. De meeste collegezalen zijn toegankelijk voor studenten met een motorische beperking en studenten wordt toegestaan om hulpmiddelen of -honden mee te nemen in de gebouwen. Bovendien zorgen de stilteruimtes, rolstoelvriendelijke toiletten en transparante plattegronden ervoor dat studenten met een fysieke functiebeperking zich niet belemmert hoeven te voelen door hun ondersteuningsbehoeften. De UvA hoopt dat deze voorzieningen ervoor zorgen dat studenten met een functiebeperking op een gelijkwaardige manier als andere studenten aan de universiteit kunnen studeren. Echter, de UvA zou zich wel nog kunnen inzetten voor een groter aanbod van parkeerplaatsen voor mensen met een motorische beperking rondom de universiteitsgebouwen in de binnenstad, zodat deze gebouwen ook toegankelijker worden voor een grotere groep studenten. Daarnaast zou de UvA er op de lange termijn voor kunnen zorgen dat alle collegezalen toegankelijk zijn voor elke UvA-student.

4.2 Onderwijsvoorzieningen

Naast de fysieke toegankelijkheid, zijn er tevens voorzieningen die het onderwijs tot de UvA toegankelijker zouden moeten maken. De universiteit stelt op haar website dat: “De UvA biedt, afhankelijk van jouw beperking, diverse mogelijkheden voor ondersteuning bij het volgen van onderwijs en het maken van tentamens om je zo prettig mogelijk te laten studeren”.²² Zo zou er bijvoorbeeld de mogelijkheid zijn tot tentamentijdverlenging, het maken van tentamens op een laptop of zelfs in een andere ruimte. Deze voorzieningen zijn doorgaans gebaseerd op maatwerk, stelt de UvA. De universiteit vraagt studenten daarom om een zo recent mogelijk bewijs van de functiebeperking aan te dragen, zodat de nodige voorzieningen voor de te volgen opleiding vastgesteld kunnen worden. De bewijzen zijn per functiebeperking verschillend van aard, waardoor studenten nauwkeurig moeten bestuderen welke gegevens aangeleverd moeten worden aan de universiteit.

Het is van belang om te vermelden dat de universiteit stelt dat er een aantal uitgangspunten zijn in het beleid voor studenten met een functiebeperking. Ten eerste wordt de extra voorziening bepaald door hetgeen wat de student nodig heeft, en niet door het label van de functiebeperking of ziekte. Ten tweede moet de voorziening noodzakelijk zijn. Ten derde mogen de tentamenvoorzieningen de kwaliteit of moeilijkheidsgraad van een opleidingsonderdeel of onderwijsprogramma niet wijzigen. Ten vierde moet de student wel voldoen aan de eindtermen van de opleiding om zijn, haar of hun diploma te behalen. En tot slot moet de voorziening niet onredelijk veel inspanning of geld kosten voor de UvA.²³

Wanneer een student met een functiebeperking aan deze voorwaarden voldoet, kan hij, zij of hen de documenten aandragen om een voorziening aan te vragen. Indien de student vastloopt in deze aanvraag, zijn er volgens de universiteit verschillende contactpersonen die de student de weg kunnen wijzen in het verdere aanvraagproces van de voorzieningen. Op de webpagina

²² “Studeren met een functiebeperking,” Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 16 september, 2021, <https://student.uva.nl/binaries/content/assets/studentensites/uva-studentensite/nl/a-z/functiebeperking/studeren-met-een-functiebeperking-december-2019-2p..pdf>

²³ “Voorlichting.”

‘Studeren met een functiebeperking’ worden de verschillende contactpersonen met bijbehorende functies genoemd. Allereerst kan de studentendecaan toelichten welke (tentamen)voorzieningen de universiteit noodzakelijk acht en welke faciliteiten en (financiële) ondersteuning er verder worden aangeboden om de toegankelijkheid van de studie te vergroten. Tevens adviseert de decaan de examencommissie, die uiteindelijk de verzoeken van studenten met een functiebeperking goed- of afkeurt. Deze verzoeken aan de examencommissie moeten wel op tijd worden aangekondigd, stelt de UvA. Aanpassingen in het onderwijs moeten bijvoorbeeld minstens vier maanden van tevoren worden aangekondigd bij de studentendecaan en tentamenvoorzieningen moeten minimaal zes weken van tevoren worden aangevraagd. Tot slot zou de studentendecaan als bemiddelaar kunnen optreden, indien er onenigheid is tussen de opleiding en de student met de functiebeperking.²⁴

Daarenboven is er de studieadviseur, die de student kan adviseren over de vakkenkeuze, en in staat is om een aangepaste studieplanning op te zetten. Hij, zij of hen kan tevens ondersteuning bieden bij het organiseren van tentamenvoorzieningen of bij eventuele studieovertraging. De studieadviseur is het eerste aanspreekpunt van de student en kan ook trainingen of workshops aanbevelen, die de student kunnen helpen in zijn, haar of hun studieperiode. Voorbeelden van trainingen die de UvA aanbiedt, zijn ‘plannen’, ‘tentamentips’ en ‘verwerken van studiestof’. Echter biedt de UvA ook cursussen die meer gericht zijn op het mentale welzijn van de student, zoals cursussen voor de omgang met faalangst, een negatief zelfbeeld of stress.²⁵ Het actuele aanbod van deze diverse workshops is te vinden op de website van de UvA.

Naast de studentendecaan en studieadviseur is er tevens een studentenpsycholoog, waarbij studenten terecht kunnen voor kortdurende gespreks- en gedragstherapieën, individueel of in groepen. Tot slot stelt de UvA dat er een studentenhuisarts is, waar fysiek zieke studenten kunnen langskomen, maar ook studenten die niet goed in hun vel zitten, zorgen hebben over hun gezondheid of een recept, onderzoek of vaccinatie nodig hebben.²⁶

Tot slot heeft de UvA in 2016 het Student Disability Platform opgezet, om verdere ondersteuning te bieden aan studenten met een functiebeperking. Dit platform bestaat uit studenten met een functiebeperking, die bewustzijn en zichtbaarheid willen creëren binnen de UvA rondom het thema ‘studeren met een functiebeperking’. Studenten met een functiebeperking kunnen vragen stellen en om advies vragen aan de studenten van dit platform.²⁷

²⁴ “Voorlichting: Studeren met een functiebeperking en/of chronische ziekte,” Studentenservices, (Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 2021)

²⁵ “Voorlichting.”

²⁶ “Studeren met een functiebeperking.”

²⁷ “Student Disability Platform,” Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 30 oktober, 2021, <https://student.uva.nl/content/az/functiebeperking/student-disability-platform/student-disability-platform.html>

4.3 Ervaringen studenten

Het is cruciaal om te bestuderen welke persoonlijke ervaringen studenten met een functiebeperking hebben met deze voorzieningen van de UvA en hoe zij de toegankelijkheid van de universiteit in de praktijk ervaren. Immers, mogelijk verschilt de praktische uitwerking van het opgestelde theoretische UvA-beleid. Zo blijkt uit onderzoek van de NSE dat studenten die studeren met een ondersteuningsbehoefte de voorzieningen, informatievoorziening, begrip en kennis van de docenten aan de UvA gemiddeld drie tot drieënhalf punten geven. De schaal voor deze beoordeling loopt van één tot vijf punten.²⁸ Zodoende lijkt er in de praktische uitvoering nog ruimte voor verbetering in de toegankelijkheid van de UvA. Er werd gedurende dit onderzoek getracht meer inzicht te krijgen in de werkelijke toegankelijkheid van de UvA voor studenten met een functiebeperking, door het afnemen van interviews.

Het is van belang om nogmaals te vermelden dat er voornamelijk studenten zijn geïnterviewd met een cognitieve functiebeperking. Er is louter één interview afgenomen bij een student met een fysieke beperking. Echter, deze student kampte met een hersenschudding, die voornamelijk mentale klachten opleverde. Zodoende zal deze paragraaf uiteindelijk voornamelijk bestaan uit de ervaringen van studenten met een cognitieve functiebeperking. De interviews zullen zodoende in het bijzonder inzicht geven in de praktische uitwerking van het opgestelde beleid voor studenten met een mentale functiebeperking. Dit beleid werd in het hoofdstuk twee toegelicht. De interviews leverden geen verdere inzichten op voor de praktische uitwerking van het beleid voor de fysieke toegankelijkheid van de UvA, dat in hoofdstuk één werd geanalyseerd.

Uit de interviews kwam naar voren dat de aangeboden voorzieningen en ervaringen uiteenlopend zijn per functiebeperking. Dit komt overeen met het opgestelde beleid van de UvA, waarbij er per functiebeperking en student wordt geanalyseerd welke ondersteuning noodzakelijk is. Er is daarom besloten om elke functiebeperking afzonderlijk te analyseren en de ervaringen van de studenten per functiebeperking te bestuderen. Zoals in het hoofdstuk 'Methodologie' al werd benoemd, zijn er zes studenten geïnterviewd over vier verschillende soorten functiebeperkingen. Respectievelijk zal er worden ingegaan op de functiebeperkingen ADHD, dyslexie, herstel na ongeluk en autisme (DSM, niveau een).

ADHD

Er zijn voor dit onderzoek drie studenten geïnterviewd met de functiebeperking ADHD. ADHD is een relatief veelvoorkomende functiebeperking en kent diverse kenmerken. Typerend aan ADHD is de 'hyperfocus'. Wanneer een persoon met ADHD geïnteresseerd is in een bepaald onderwerp, kan hij, zij of hen zich op zo'n moment beter concentreren op bepaalde onderwerpen dan de gemiddelde persoon. Logischerwijs kan dit positieve uitwerking hebben op het studieproces. Anderzijds kent ADHD ook nadelige gevolgen voor de student. Immers, over het algemeen raken studenten met ADHD sneller afgeleid, en zijn ze minder goed in

²⁸ "Universiteit van Amsterdam," Studiekeuze123, geraadpleegd op 17 oktober, 2021, <https://www.studiekeuze123.nl/onderwijsinstellingen/universiteit-van-amsterdam/amsterdam>

plannen en organiseren. ADHD kent nog diverse andere mogelijke kenmerken en vormen, maar deze benoemde kenmerken zijn het meest typerend voor de functiebeperking. Het is daarenboven belangrijk om te benoemen dat de definitie 'ADD' soms ook nog in de volksmond wordt gebruikt om deze functiebeperking te omschrijven. Het grootste verschil tussen ADD en ADHD is het hyperactieve gedrag. Zo komt een persoon met ADD dikwijls dromerig over, in tegenstelling tot een persoon met ADHD. Echter, tegenwoordig wordt de diagnose ADD niet meer gegeven en vallen beide versies van de functiebeperking onder de definitie ADHD. Uit de interviews kwam naar voren dat geïnterviewde studenten met ADHD het complex vonden om te achterhalen welke mogelijkheden de UvA aanbiedt in de ondersteuning van hun functiebeperking. Twee van de drie geïnterviewde studenten erkenden wel dat zij zelf ook niet actief naar mogelijke ondersteuning hebben gezocht. Dit had meerdere oorzaken, die verschillend waren per respondent. Zo hadden twee van de drie respondenten geen dringende behoefte aan hulp van de UvA, omdat dit voor hen voelde als 'overdreven'. Daarnaast hadden deze twee studenten de verwachting dat de UvA niet de juiste ondersteuning voor hun functiebeperking zou aanbieden. Zo biedt de UvA studenten met ADHD de mogelijkheid om extra tijd aan te vragen voor tentamens, maar stelden zij dat dit voor hen persoonlijk niet zou zorgen voor betere tentamenresultaten. "Als je door de ADHD al twee uur niet je aandacht kan vasthouden, lukt dit al helemaal niet voor twee-en-een-half uur." Echter, het is aannemelijk dat sommige studenten met ADHD wel profijt hebben van deze aangeboden extra tijd, en dat de voorkeuren voor ondersteuning verschillen per student. Bovendien hadden deze twee studenten zich niet verdiept in de andere mogelijkheden die de UvA aanbiedt ter ondersteuning in hun studieproces. Zo vertelde de derde geïnterviewde respondent, dat hij zich wel had verdiept in de faciliteiten die de UvA aanbood voor studenten met ADHD. Hij stelde dat de UvA-cursussen, die zich focusten op plannen en structuur, hem hebben ondersteund in zijn studievoortgang. De andere twee studenten stelden behoefte te hebben aan een soortgelijke cursus, doch zij wisten niet dat deze cursussen reeds bestonden. Mogelijk zou de UvA dit duidelijker kenbaar kunnen maken aan eerstejaarsstudenten of helder op haar website kunnen vermelden dat deze optie er is.

Daarenboven stelden twee respondenten dat studenten met ADHD dikwijls te maken krijgen met vooroordelen of stuiten op onbegrip tegenover hun functiebeperking. Deze constatering was niet enkel gericht aan de UvA, maar aan de gehele Nederlandse samenleving. Volgens de respondenten begrijpt men dikwijls niet wat ADHD precies inhoudt en welke ondersteuning het meest effectief is voor deze functiebeperking. Zo stelt een van de respondenten dat ze het gevoel heeft dat men dikwijls verwacht dat het gebruik van medicijnen voldoende is om de nadelen van de functiebeperking te verhelpen: "Het voelt alsof je medicijnen moet innemen, omdat jezelf zijn niet goed genoeg is." Daarnaast resulteert het onbegrip en onkunde van de onderwijsinstellingen in het feit dat sommige studenten met ADHD het moeilijk vinden om om hulp te vragen: "Het voelt gewoon een beetje stom, heel erg overdreven."

De studenten stellen dat andere oplossingen effectiever voor hen zouden zijn. "In het Nederlandse onderwijssysteem staat stof in je hoofd stampen centraal. Dat is heel saai. Dus als je deze stof niet zo heel rigide maakt, verliest iemand met ADHD veel minder snel zijn concentratie." Aansluitend stelt een andere respondent dat docenten de leerstof voor studenten met ADHD beter zouden kunnen onderverdelen in kleine stukken en deze uiteindelijk in een eindtentamen of essay bij elkaar te laten komen: "Het leerprogramma zou persoonlijker kunnen worden opgesteld." De student meende dat deze aanbevelingen dikwijls al worden toegepast op kleinere faculteiten of opleidingen, maar dat dit ook zou kunnen

werken voor grotere faculteiten of opleidingen. Tot slot stellen de studenten dat de UvA haar cursussen en andere faciliteiten voor studenten met ADHD meer moet promoten of helder op de website moet plaatsen, zodat elke student zich ervan bewust is dat de UvA deze faciliteiten aanbiedt. Momenteel staat er wel op de website welke contactpersonen de studenten verder kunnen helpen, maar niet welke precieze faciliteiten er verder wordt aangeboden aan deze studenten. De respondenten stelden dat zij niet actief om hulp vroegen bij de UvA, omdat er onduidelijkheid was over welke precieze hulp er werd aangeboden.

Dyslexie

Tevens zijn er twee studenten geïnterviewd met de functiebeperking dyslexie. Dyslexie behelst dat een persoon moeite heeft met lezen, spellen en schrijven, terwijl de persoon wel een gemiddeld intelligentieniveau heeft.²⁹

Het is belangrijk om te benoemen dat beide geïnterviewde studenten een bèta-wetenschappelijke studie volgen.³⁰ Het is aannemelijk dat zij minder hinder ondervinden van hun functiebeperking dan andere studenten met dyslexie die een alfa- of gamma-studie volgen. Toch benadrukten beide studenten dat zij in hun studietijd dikwijls essays of tentamens moesten maken, waarbij zij in hun resultaten belemmert werden door hun functiebeperking indien hier geen rekening mee werd gehouden.

De geïnterviewde studenten verschilden van mening over het beleid van de UvA voor studenten met een functiebeperking. Dit kwam onder meer omdat de respondent X zich wel had verdiept in de mogelijkheden die de UvA aanbiedt voor studenten met een functiebeperking, en respondent Y bij voorkeur geen hulp aannam van de universiteit. Respondent Y werd tevens geïnterviewd voor zijn andere beperking, ADHD, waarvoor hij ook geen ondersteuning heeft gevraagd bij de UvA. Deze respondent verwachtte dat de UvA louter extra tijd voor tentamens zou aanbieden, ter ondersteuning van zijn functiebeperking. Echter, stelde hij: "Ik had geen behoefte aan extra tijd. Door mijn ADHD kan ik mij niet lang concentreren. Extra tijd levert voor mij weinig op." De student gaf daarnaast geen 'bijzonder behandeling' van de UvA te willen krijgen en heeft zich derhalve niet verdiept in de andere faciliteiten die de UvA aanbiedt voor studenten met dyslexie.

Daarentegen verklaarde respondent X dat ze direct na haar aanmelding aan de UvA heeft geanalyseerd welke faciliteiten de UvA aanbood ter ondersteuning in haar studieproces. De student gaf aan eerder aan een andere Nederlandse universiteit te hebben gestudeerd, en dat ze daar al bekend was geworden met de mogelijke ondersteuning die universiteiten aanbieden.³¹ Zo maakte ze op deze universiteit altijd gebruik van extra tijd voor tentamens, en wenste zij deze voorziening opnieuw toe te passen bij de UvA. Respondent X stelde dat ze louter een dyslexieverklaring hoefde op te sturen, en ze vervolgens bij elk tentamen over extra

²⁹ "Dyslexie en dyscalculie," Hersenstichting, geraadpleegd op 14 oktober, 2021, <https://www.hersenstichting.nl/hersenaandoeningen/dyslexie-en-dyscalculie/>

³⁰ De precieze studies van deze studenten kan niet benoemd worden, omdat hun identiteit hierdoor mogelijk achterhaald kan worden en zij anoniem hebben deelgenomen aan het onderzoek.

³¹ De precieze universiteit van deze student kan niet benoemd worden, omdat haar identiteit hierdoor mogelijk achterhaald kan worden en zij anoniem heeft deelgenomen aan het onderzoek.

tijd beschikte. De respondent constateerde dat het een eenvoudig proces was om deze voorziening aan te vragen en dat de extra tijd ervoor zorgde dat zij op een gelijkwaardige manier als andere studenten kon studeren. Voor student X was extra tijd zodoende de nuttigste voorziening, die aangeboden kon worden voor studenten met dyslexie.

Zodoende verschilden deze studenten in hun perspectief ten opzichte van het UvA-beleid tegenover studenten met dyslexie. Echter, beide studenten gaven wel een aantal aanbevelingen, die overeenkomstig waren met elkaar. Zo stelden beide studenten dat het nuttig zou zijn om een cursus 'snel en efficiënt lezen' aan te bieden. Indien deze cursussen al worden aangeboden, zou dit transparanter moeten worden gecommuniceerd op de website van de UvA of gedurende de eerste colleges van het schooljaar, meenden de studenten. Daarnaast zouden de studenten graag zien dat er gevraagd kan worden om een extra spellingscheck voor scripties of belangrijke essays. Op deze manier zou hun functiebeperking er niet voor zorgen dat zij lagere resultaten haalden in vergelijking met andere studenten. Respondent Y stelde dikwijls aftrek te krijgen voor fouten op het gebied van spelling en grammatica: "Iemand die dyslexie heeft, maakt waarschijnlijk taalfouten. Er is hier echter geen compensatie voor in de puntentelling. Dat vind ik niet eerlijk."

Een deel van deze aanbevelingen van deze studenten is grotendeels al geïmplementeerd door de UvA. Zo biedt de UvA diverse cursussen aan, zoals 'Slim lezen' en 'Hoe verwerk ik studiestof'.³² Het is echter belangrijk dat de UvA studenten met dyslexie informeert over de mogelijkheden die de universiteit aanbiedt ter ondersteuning van hun functiebeperking. Studenten met dyslexie zijn zich immers niet altijd van bewust dat de universiteit, faculteit of opleiding mogelijk ook andere voorzieningen aanbiedt dan extra tijd bij het maken van tentamens. Het is derhalve belangrijk dat universiteiten het aanbod van deze voorzieningen kenbaar maken tijdens de eerste colleges van het schooljaar, zodat elke student zich realiseert dat de functiebeperking hen niet per definitie hoeft te beperken in hun studieresultaten.

Naast de extra tentamentijd en deze workshops, biedt de UvA geen andere voorzieningen aan voor studenten met dyslexie. "De UvA biedt, indien nodig, alleen extra tijd bij het maken van tentamens. Een laptop of spraaksoftware behoren niet tot ons aanbod, omdat wij van mening zijn dat lezen en schrijven tot de vaardigheden behoren die vereist zijn voor een optimale academische ontwikkeling," stelt de universiteit.³³ Een extra spellingscheck op essays of scripties lijkt zodoende niet tot de mogelijkheden te behoren, ondanks dat deze voorziening studenten met dyslexie mogelijk wel kan ondersteunen.

Herstel na ongeluk

Daarnaast werd er een student geïnterviewd, die aan de UvA studeerde toen hij herstellende was van een ongeluk. In het voorjaar van 2018 kampte de student zeven maanden met een lichte hersenschudding, waardoor hij kampte met problemen met zijn korte-termijn geheugen

³² "Studievaardigheden," Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 20 oktober, 2021, <https://student.uva.nl/content/az/trainingen-en-workshops/studievaardigheden/studievaardigheden-overzicht.html>

³³ "Studeren met dyslexie," Universiteit van Amsterdam, geraadpleegd op 30 oktober, 2021, <https://student.uva.nl/content/az/functiebeperking/dyslexie/dyslexie.html#anker-studeren-met-dyslexie>

en merkte dat hij gebeurtenissen, afspraken en andere zaken door elkaar haalde. Het is belangrijk om te benoemen dat de gevolgen van een hersenschudding zeer uiteenlopend kunnen zijn per persoon. Echter, het proces om ondersteuning aan te vragen bij de UvA voor deze functiebeperking verloopt doorgaans wel op dezelfde wijze.

Uit het interview kwam naar voren dat de respondent positief terugblijkt op het ondersteuningsproces van de UvA, toen hij herstellende was van zijn lichte hersenschudding. De respondent stelde dat hij in de eerste dagen nadat het ongeluk had plaatsgevonden, trachtte zijn studieproces zonder ondersteuning door te zetten. De respondent merkte echter al spoedig dat hij ondersteuning nodig had: “Je zit daar gewoon een beetje en je weet dat je naar de klas bent gegaan, maar je hebt eigenlijk geen flauw idee wat er eigenlijk in de klas is verteld. (...) Het was ook voornamelijk mijn herinneringen die vaag waren.” Deze omstandigheden maakte het complex om de studie zonder ondersteuning voort te zetten. De respondent besloot om dispensatie, uitstel van het behalen van het BSA, aan te vragen, omdat hij in alvorens hij kampte met deze hersenschudding, al leed onder de huidziekte schurft. De student was door de schurft en de daaropvolgende hersenschudding een groot deel van het jaar thuisgebleven en ondervond daardoor moeite met het behalen van zijn BSA.

De student diende de aanvraag voor dispensatie voornamelijk in wegens zijn hersenschudding, maar de examencommissie vond deze beperking onvoldoende om de dispensatie toe te kennen. Zodoende besloot de respondent tevens de gevolgen van zijn eerdere huidziekte, schurft, in de aanvraag te betrekken: “Ze zeiden letterlijk tegen mij in dat gesprek dat het niet genoeg ging zijn voor de dispensatie. Toen heb ik ook de schurft erbij gehaald en toen zijn ook al die documenten doorgegeven. (...) De hersenschudding in combinatie met de schurft was wel genoeg, omdat ik ruim een jaar heb rondgelopen met schurft. (...) Toen is uiteindelijk mijn dispensatie goedgekeurd, omdat de combinatie van de schurft en de hersenschudding ervoor zorgde dat ik toch best beperkt was in mijn studie, want je loopt constant te krabben.”

De respondent kijkt positief terug op het besluit van de examencommissie in deze periode, omdat hij dankzij de dispensatie zijn studie voort kon zetten. Daarnaast toonde de studieadviseur geregeld interesse in zijn herstelproces, hetgeen de respondent zeer waardeerde. Echter, de student is wel kritisch op de houding van de examencommissie tegenover zijn hersenschudding: “Ik denk dat dat het grootste verbeterpunt is. Je moet niet onderschatten wat een hersenschudding met iemand kan doen.” De respondent verklaart wel dat hij begrijpt dat de examencommissie een kritische houding heeft tegenover de verklaringen van functiebeperkingen van studenten: “Zij zitten daar om mensen te beoordelen die met allemaal mogelijke redenen komen waarom ze hun studie niet halen. (...) Dus ik kan ook wel begrijpen dat ze daar redelijk sceptisch over zijn, maar ze moeten het niet onderschatten.” Volgens de student zou de examencommissie zich moeten verdiepen in de mogelijke kenmerken van een hersenschudding, zodat deze beperking eenvoudiger herkend en zodoende tevens erkend kan worden. De respondent erkent wel dat het gebrek aan medische documenten bij deze beperking, en de uiteenlopende kenmerken van een hersenschudding het complex maakt voor de examencommissie om deze beperking eenvoudig te herkennen en erkennen.

Tot slot was de respondent positief over de informatie, die de UvA verstrekke over het ondersteuningsproces. Volgens de student voorzag de studieadviseur hem van de benodigde

informatie, en rolde hij dankzij deze adviseur eenvoudig in het ondersteuningsproces van de UvA.

Autisme

Tot slot is er een student geïnterviewd met een autismespectrumstoornis (DSM), niveau een. De uitingen van deze DSM variëren per persoon, doch de symptomen zijn voornamelijk zichtbaar in de tekorten in de sociale communicatie en sociale interactie van de personen. Zo ondervinden personen met autisme soms moeite met het houden van conversaties, het begrijpen van verbale of non-verbale communicatie, en het ontwikkelen, onderhouden en begrijpen van relaties. Daarnaast vertonen mensen met autisme dikwijls beperkende en herhalende patronen in hun gedrag, interesses of activiteiten. DSM kent drie niveaus, waarmee wordt aangegeven hoeveel steun de persoon met autisme nodig heeft om in de maatschappij te kunnen functioneren. Zoals eerder benoemd, heeft de respondent DSM niveau een. In het studieproces betekent dit dat de respondent voornamelijk moeite ondervindt in plannen en organiseren, en het complex vindt om te wisselen tussen verschillende activiteiten. Personen met DSM niveau een, hebben minder behoefte aan begeleiding dan personen met DSM niveau twee of drie. Laatstgenoemde groepen personen hebben dikwijls behoefte aan meer ondersteuning, omdat hun gebreken in sociale communicatieve vaardigheden heviger zijn.³⁴

De respondent gaf in het interview aan dat hij in het tweede jaar van zijn Bachelor-studie aan de UvA erachter kwam dat hij autisme had. De student ondervond voornamelijk moeite met tekstbegrip en plannen, hetgeen hem belemmerde in het schrijven van essays en lezen van teksten gedurende zijn studie. Dit had een negatieve invloed op zijn studieresultaten. Een docent verplichtte de student om naar de studieadviseur te gaan nadat hij meermaals zijn huiswerkopdrachten niet haalde, maar wel uitmuntende resultaten haalde voor de tentamens. De student waardeerde dat de docent hem naar de studieadviseur doorverwees, doch stelde dat de studieadviseur het in eerste instantie complex vond om ondersteuning aan te bieden. Immers, de student had in deze periode nog geen diagnose van autisme, waardoor het voor de studieadviseur complex was om te besluiten welke ondersteunende maatregelen de student konden ondersteunen in zijn studieproces. Echter, de studieadviseur stelde dat als de student een diagnose zou krijgen van zijn mogelijke functiebeperking de UvA de student ondersteuning zou kunnen aanbieden. De student werd vervolgens spoedig door zijn psycholoog gediagnosticeerd met DSM niveau een. Ondanks de eerdere gesprekken met de studieadviseur, besloot de respondent geen ondersteuning aan te vragen bij de UvA: "Ik vond het voor mijzelf gewoon heel verhelderend, want ik wist niet dat ik autisme had. Dat je gewoon je snapt waarom je tegen bepaalde dingen aanloopt. Maar ik heb er verder niet echt gebruik van gemaakt. Ik heb niet gezocht van: "Ik wil begeleiding bij bij teksten lezen." De student gaf wel aan dat het verstandiger was geweest om wel hulp aan te vragen: "Het is niet alsof ik het niet nodig heb. Ik heb vakken wel kunnen halen, alleen niet maximaal." De student gaf aan dat hij geen ondersteuning heeft aangevraagd bij de UvA, omdat hij de verwachting had dat de een persoon van de UvA hem dan zou 'besturen'. Daarnaast stelde de student niet te willen

³⁴ "The Diagnostic Criteria and The 3 Levels of Autism," Healix Autism Centre, geraadpleegd op 31 oktober, 2021, <https://www.healisautism.com/post/the-diagnostic-criteria-and-the-3-levels-of-autism>

worden gestereotypeerd als een student die een probleem heeft: “Ik kan het wel. Er is niets mis met mij weet je. Ik kan het heus wel, laat me mezelf bewijzen.”

Tot slot raadde de student andere studenten met autisme aan om naar de studieadviseur te gaan, en de ondersteuning van de UvA aan te grijpen. Terugblikkend stelt de student dat hij deze hulp zelf had moeten aannemen, omdat zijn studieresultaten in dat geval beter waren geweest.

5. Discussie

De onderzoeksvraag die in deze analyse centraal stond, was: 'In hoeverre ervaren studenten met een functiebeperking de voorzieningen aan de UvA als toegankelijk.' Het literatuuronderzoek, de database-analyse en de afgenomen interviews gaven meer inzicht in het antwoord op deze onderzoeksvraag.

Enerzijds heeft het onderzoek een hoge interne validiteit. Dankzij de interviews vergaarde ik immers diepgaande informatie over de visies en ervaringen op het beleid van de UvA voor studenten met een functiebeperking. Anderzijds zijn er voor dit onderzoek louter zes respondenten geïnterviewd en is de externe validiteit van het onderzoek daardoor niet heel hoog. Het is immers lastig om vast te stellen of de resultaten van dit onderzoek voor een bredere populatie geldig zijn.

Toch geven deze perspectieven en belevenissen een nauwkeurig beeld van de praktische uitvoering van het opgestelde UvA-beleid. Immers, deze studenten kunnen de resultaten uit eerdere kwantitatieve onderzoeken verder toelichten, bevestigen of weerleggen aan de hand van hun ervaringen.

De bronnen die in dit onderzoek zijn gebruikt, kunnen worden bestempeld als betrouwbaar. Immers, de geanalyseerde literatuur op de webpagina's van de UvA was direct afkomstig van de UvA-beleidsmedewerkers. Zodoende gaven deze pagina's zo een nauwkeurig beeld van de visie van de UvA op het beleid tegenover studenten met een functiebeperking. De andere bronnen die werden toegepast om meer inzicht te krijgen in nationale regelgeving, de kenmerken van bepaalde functiebeperkingen en de algemene ervaringen van Nederlandse studenten, waren afkomstig van wetenschappelijke onderzoeksbureaus. Zodoende kunnen deze bronnen ook worden omschreven als betrouwbaar. Dit geldt tevens voor de informatie die voortkwam uit de afgenomen interviews. Immers, respondenten gaven eerlijke antwoorden, gebaseerd op hun ervaringen gedurende hun studietijd aan de UvA. Deze ervaringen kunnen subjectief en voor elke student verschillend zijn. Echter, met dit onderzoek trachtte ik een dieper inzicht te krijgen in de individuele ervaringen van de studenten, die mogelijk toepasbaar zijn voor een bredere groep studenten met een functiebeperking.

Uit het eerste deel van de analyse bleek dat de UvA de afgelopen jaren stappen heeft gezet in het fysiek toegankelijk maken van de universiteit. De meeste collegezalen zijn tegenwoordig toegankelijk voor studenten met een motorische beperking en het is toegestaan voor studenten om hulpmiddelen of -honden mee te nemen in de universiteitsgebouwen. Daarenboven heeft de UvA de afgelopen jaren geïnvesteerd in stilteruimtes, rolstoelvriendelijke toiletten en transparante plattegronden, waardoor studenten met een fysieke functiebeperking zich niet belemmert hoeven te voelen door hun ondersteuningsbehoeften. Ten slotte tracht de universiteit bij de bouw of aankoop van nieuwe universiteitsgebouwen rekening te houden met de fysieke toegankelijkheid van deze locaties. Er zijn echter ook een aantal kenmerken die de UvA minder toegankelijk maken. Zo zijn niet alle lokalen in de gebouwen in de binnenstad volledig toegankelijk voor studenten met een motorische beperking en zijn deze gebouwen moeilijker te bereiken door het beperkte aantal parkeerplaatsen in dit gebied. Het is echter complex voor de UvA om de gebouwen in het universiteitskwartier toegankelijker te maken, omdat deze locaties wegens hun historische

karakter veel nauwe gangen en trappen hebben die moeilijk omgebouwd kunnen worden. Daarenboven kan de UvA de problemen rondom de gelimiteerde hoeveelheid parkeerplaatsen ook lastig verhelpen. Dit is eerder een kwestie voor de Gemeente Amsterdam, die meer parkeerplaatsen voor gehandicapten zou moeten verstrekken in dit gebied. Toch ligt hier ook een rol voor de UvA, die het onderwerp aan kan vechten bij de gemeente. Het is belangrijk dat de UvA deze problematiek bij Gemeente Amsterdam in beeld brengt, zodat de gemeente op de hoogte is van het probleem en hier passende maatregelen voor kan nemen.

In het tweede van de analyse is er geanalyseerd in hoeverre de onderwijsvoorzieningen van de UvA toegankelijk zijn voor elke student en op welke manieren de UvA studenten met een functiebeperking ondersteuning aanbiedt. De UvA stelt op diverse manieren ondersteuning aan te bieden bij het volgen van onderwijs en het maken van toetsen. De diverse contactpersonen van de UvA kunnen studenten met een functiebeperking helpen in dit proces en uitleggen welke mogelijkheden de universiteit aanbiedt voor zijn, haar of hun functiebeperking. Tevens zou het Student Disability Platform studenten op een laagdrempelige in contact kunnen brengen met andere studenten die een functiebeperking hebben.

In het laatste deel van de analyse is er bestudeerd hoe de studenten deze ondersteuning vanuit de UvA ervaren. De ervaringen van de studenten waren zeer divers, aangezien studenten met verschillende functiebeperkingen verschillende ondersteuningsbehoeften hadden. De aangeboden ondersteuning vanuit de UvA verschilt zodoende per functiebeperking. Dit resulteerde in het feit dat de tevredenheid over de ondersteuning uiteenliep per functiebeperking. Het viel bijvoorbeeld op dat de respondenten met dyslexie zeer tevreden waren over de aangeboden ondersteuning, omdat dit voornamelijk extra tijd betreft bij het maken van tentamens. Studenten met ADHD waren minder tevreden over de aangeboden voorzieningen, mede omdat de ondersteuningsbehoeften voor deze studenten zeer divers kunnen zijn en per student aangewezen moeten worden. Echter, over het algemeen uitte het merendeel van de respondenten zijn, haar of hun tevredenheid over de aangeboden voorzieningen van de universiteit. De studenten benadrukten dat de contactpersonen aan de UvA, zoals de studieadviseur, hen snel verder doorverwees in het ondersteuningsproces en de universiteit nuttige ondersteuning aanbood. Echter, uit de resultaten van de interviews kwam tevens naar voren dat de studenten over het algemeen het minst tevreden waren over de voorlichting over de mogelijkheden tot ondersteuning, die wordt gegeven door de universiteit. Zoals in de inleiding al werd benoemd komt dit komt overeen met de resultaten van de NSE-vragenlijst, waarin Nederlandse studenten hetzelfde aangaven. De UvA-studenten stelden dat de universiteit aan het begin van het schooljaar duidelijk moet aangeven welke ondersteuning er wordt aangeboden in het kader van hun functiebeperking. Mogelijk doet de UvA dit al op diverse faculteiten, maar een toename van de zichtbaarheid van de aangeboden workshops en contactpersonen op alle faculteiten en opleidingen zou een positieve ontwikkeling zijn. Sommige studenten denken dikwijls te weten welke faciliteiten de UvA aanbiedt, maar blijken zich hier in werkelijkheid soms in te vergissen. Tot slot kwam uit de interviews naar voren dat sommige studenten op de hoogte waren van de aangeboden ondersteuning, maar hier geen gebruik van wilde maken ondanks dat dit hen betere studieresultaten zou opleveren. Studenten hadden hier diverse redenen voor, maar stelden vooral niet in het hokje 'hulpbehoevend' gezet te willen worden. In het beleidsstuk in 2016 erkende de UvA deze kwestie al. Mogelijk kan de UvA zich in de toekomst verder inzetten voor

een cultuurverandering binnen de universiteit, waarin het genormaliseerd wordt om ondersteuning te vragen indien dit noodzakelijk is gedurende het studieproces.

Het is belangrijk om te benoemen dat dit onderzoek is gestart in de zomer van 2021, en dat er een kans is dat rond de tijd van de publicatie van dit onderzoek de toegankelijkheid van de UvA is verbeterd of verslechterd. Echter, in de voetnoten staat transparant vermeld op welke data de bronnen zijn toegepast, waardoor lezers de informatie te allen tijde kunnen controleren.

Indien de UvA haar beleid ten opzichte van deze studenten niet verder ontwikkeld, zal de universiteit niet voor elke student toegankelijk zijn. Het is daarom belangrijk dat de medewerkers van de universiteit blijven reflecteren op dit beleid en openstaan voor veranderingen ten gunste van deze groep studenten.

In de toekomst zou er een vervolgonderzoek kunnen plaatsvinden, waarin de concrete ervaringen van studenten met fysieke functiebeperkingen worden geanalyseerd. Tevens kunnen studenten met andere beperkingen worden meegenomen, die in dit onderzoek niet aan de orde zijn gekomen. Tot slot zouden onderzoekers zich kunnen verdiepen in de digitale toegankelijkheid van de UvA. Immers, tegenwoordig speelt een groot deel van het onderwijs online af, doch deze vorm van onderwijs is vooralsnog niet voor elke student even toegankelijk.

6. Bibliografie

College voor Rechten van de Mens. “Gelijkebehandelingswetgeving.” Geraadpleegd op 26 juli, 2021. <https://mensenrechten.nl/nl/gelijkebehandelingswetgeving>

Healis Autism Centre. “The Diagnostic Criteria and The 3 Levels of Autism.” Geraadpleegd op 31 oktober, 2021. <https://www.healisautism.com/post/the-diagnostic-criteria-and-the-3-levels-of-autism>

Hersenstichting. “Dyslexie en dyscalculie.” Geraadpleegd op 14 oktober, 2021. <https://www.hersenstichting.nl/hersenaandoeningen/dyslexie-en-dyscalculie/>

Logius. “Uitleg van eisen.” Geraadpleegd op 16 juli 2021. <https://www.digitoegankelijk.nl/uitleg-van-eisen>

Logius. “Voor wie is het verplicht?” Geraadpleegd op 28 juli, 2021. <https://www.digitoegankelijk.nl/wetgeving/voor-wie-is-het-verplicht>

Logius. “Wat is verplicht?” Geraadpleegd op 28 juli, 2021. <https://www.digitoegankelijk.nl/wetgeving/wat-verplicht>

Mentaal Beter. “ADHD.” Geraadpleegd op 4 oktober, 2021. <https://mentaalbeter.nl/adhd/wat-is-add/>

Rijksoverheid. “Wet gelijke behandeling handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz).” Geraadpleegd op 19 juli, 2021. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/gelijke-behandeling-mensen-met-beperking-of-chronische-ziekte>

Soedirgo, Jessica en Glass, Aarie. *Toward Active Reflexivity: Positionality and Practice in the Production of Knowledge*. Cambridge: Cambridge University Press.

Studiekeuze123. “NSE 2021 Vragenlijst.” Geraadpleegd op 19 juli, 2021. https://studiekeuze123nl.cdn.prismic.io/studiekeuze123nl/b314e175-c8eb-4ffe-8d72-925186cacc95_NSE2021+Vragenlijst.pdf

Studiekeuze123. “Universiteit van Amsterdam.” Geraadpleegd op 17 oktober, 2021. <https://www.studiekeuze123.nl/onderwijsinstellingen/universiteit-van-amsterdam/amsterdam>

Trouw. “Door corona is het bewijs geleverd: studeren op maat kan wél.” Geraadpleegd op 15 augustus, 2021. <https://www.trouw.nl/nieuws/door-corona-is-het-bewijs-geleverd-studeren-op-maat-kan-wel~bf895dc8>

Universiteit van Amsterdam. *Beleid voor mensen met personen met een functiebeperking, een chronische ziekte of een arbeidsbeperking*. HvA en UvA. Amsterdam, Universiteit van Amsterdam (2016).

Universiteit van Amsterdam. *Overzicht van collegezalen binnen de UvA die toegankelijk zijn voor studenten met een mobiliteits- of gehoorbeperking*. Amsterdam, Universiteit van Amsterdam (2019).

Universiteit van Amsterdam. "Digitale toegankelijkheid." Geraadpleegd op 26 juli, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/functiebeperking/digitale-toegankelijkheid/digitale-toegankelijkheid.html?cb>

Universiteit van Amsterdam. "Stilteruimte." Geraadpleegd op 12 augustus, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/stilteruimte/stilteruimte.html>

Universiteit van Amsterdam. "Student Disability Platform." Geraadpleegd op 30 oktober, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/functiebeperking/student-disability-platform/student-disability-platform.html>

Universiteit van Amsterdam. "Studeren met dyslexie." Geraadpleegd op 30 oktober, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/functiebeperking/dyslexie/dyslexie.html#anker-studeren-met-dyslexie>

Universiteit van Amsterdam. "Studeren met een functiebeperking." Geraadpleegd op 16 september, 2021. <https://student.uva.nl/binaries/content/assets/studentensites/uva-studentensite/nl/a-z/functiebeperking/studeren-met-een-functiebeperking-december-2019-2p.pdf>

Universiteit van Amsterdam. "Studievaardigheden." Geraadpleegd op 20 oktober, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/trainingen-en-workshops/studievaardigheden/studievaardigheden-overzicht.html>

Universiteit van Amsterdam. "Toegankelijkheid van gebouwen." Geraadpleegd op 5 augustus, 2021. <https://student.uva.nl/content/az/toegankelijkheid-van-gebouwen/toegankelijkheid-van-gebouwen.html>

VSNU. "Factsheet studeren met een functiebeperking." Geraadpleegd op 4 augustus, 2021. <http://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderwijs/Factsheet%20studeren%20met%20een%20functiebeperking.pdf>

Studentenservices. "Voorlichting: Studeren met een functiebeperking en/of chronische ziekte." Amsterdam, Universiteit van Amsterdam (2021).

Wij staan op. "Rust nodig? Dan moet er een rustruimte zijn!" Geraadpleegd op 12 augustus, 2021. <https://wijstaanop.nl/wij-staan-op/rust-nodig-dan-moet-de-rustruimte-er-zijn/>

Bijlage 1 - Interviewvragen

Wat is je naam?

Hoe oud ben je?

Sinds wanneer studeer je aan de UvA?

Welke studie doe je?

Heb je eerder aan een andere universiteit of hogeschool gestudeerd? Welke? In welke periode?

Welke functiebeperking heb je?

Sinds wanneer weet je dat je dit hebt?

Ondervind je hier hinder van tijdens het studeren? In welk opzicht?

Heb je dit aangegeven bij de UvA?

Hoe vind je dat de UvA hiermee omgaat?

Welke voorzieningen worden jou aangeboden, zodat je op een gelijkwaardige manier als andere studenten kan studeren?

Heb je het gevoel dat jouw functiebeperking ervoor zorgt dat je achterstand hebt op andere studenten? Zo ja, in welk opzicht?

Vind je dat de UvA voldoende informatie verstrekt over studeren met een functiebeperking?

Waar heb je de informatie gevonden over hoe de UvA omgaat met jouw functiebeperking?

Wat zou de UvA kunnen verbeteren om het studeren met jouw functiebeperking eenvoudiger te maken?

Als je kijkt naar eerdere onderwijservaringen, hoe verschilt de UvA in omgang met jouw functiebeperking?

Wil je de UvA nog tips meegeven?

Bijlage 2 - Beleidsaanbeveling

Meerdere onderzoeken en de persoonlijke ervaringen van studenten die uit het onderzoek van ASVA Studentenunie naar voren kwamen, tonen aan dat de UvA niet geheel toegankelijk is voor al haar studenten. Zo hebben studenten met een functiebeperking geregeld het gevoel dat de UvA meer ondersteuning zou kunnen bieden in hun studieproces. ASVA Studentenunie wil dat de UvA zich inzet om de onderstaande kernpunten te veranderen, zodat de UvA in de nabije toekomst een toegankelijke universiteit is voor elke student. De universiteit is haar beloften uit 2016 niet nagekomen en heeft haar eigen beleid vooralsnog niet nageleefd. Als de UvA in de toekomst wel haar afspraken wil nakomen, zoals “duidelijker beleid te formuleren voor deze doelgroep en te zorgen voor een goede uitvoering van dit beleid”, zal de UvA de volgende kernpunten moeten navolgen.³⁵

1. Creëer een open omgeving en cultuurverandering binnen de UvA, waarin studenten zich vrij voelen om ondersteuningsbehoeften uit te spreken en deze behoeften genormaliseerd worden. Niet elke student vindt het makkelijk om om hulp te vragen. Voorlichtingen aan medewerkers en studenten over functiebeperkingen kunnen hierin een cruciale rol spelen.
 - a. Uit het onderzoek bleek dat studenten die wel op de hoogte waren van de aangeboden voorzieningen hier geen gebruik van wilden maken ondanks dat dit hen betere studieresultaten zou opleveren. Deze studenten hadden hier diverse redenen voor, maar stelden vooral dat ze niet in het hokje ‘hulpbehoevend’ gezet wilden worden. “Het voelt gewoon een beetje stom om om hulp te vragen, heel erg overdreven,” vertelde een respondent. Het is schrijnend dat deze studenten zich zo voelen.
 - b. De UvA was in 2016 al op de hoogte van deze problematiek en schreef in haar beleidsstuk: “Soms kan sprake zijn van een negatief zelfbeeld, gevoelens van onvermogen vanwege eerdere faalervaringen of het niet geaccepteerd hebben van de eigen aandoening of beperking.” Toch blijken huidige studenten nog steeds met deze gevoelens of ervaringen te kampen, dus is het belangrijk dat de UvA zich de komende jaren verder inzet om deze problematiek te doorbreken.
2. Wees transparanter over de faciliteiten die worden aangeboden om studenten met een functiebeperking te ondersteunen in hun studieproces. De UvA beschikt over een ondersteuningsmogelijkheden, maar studenten zijn zich hier niet altijd bewust van. Plaats de mogelijkheden duidelijker op de website, en licht de mogelijkheden toe in de eerste colleges van het studiejaar van alle opleidingen.
 - a. Uit de interviews van het onderzoek kwam naar voren dat een deel van de studenten niet weet welke voorzieningen de universiteit aanbiedt ter ondersteuning van hun functiebeperking. De UvA zou daarom aan het begin van het schooljaar duidelijker moet aangeven welke ondersteuning er wordt aangeboden, bijvoorbeeld in een informatiemail gericht aan alle eerstejaarsstudenten. “Ze zouden gewoon een slide kunnen laten zien bij het eerste college van het blok met een korte samenvatting van de voorzieningen die de universiteit aanbiedt,” adviseerde een geïnterviewde student.

³⁵ *Beleid voor mensen met personen met een functiebeperking, een chronische ziekte of een arbeidsbeperking: 3.*

- b. Daarnaast is de UvA op digitaal vlak nog niet toegankelijk voor elke student. Zo is de website niet goed leesbaar voor slechtzienden. De UvA zou zich op digitaal vlak dus ook nog verder kunnen ontwikkelen.
- 3. Zorg dat alle UvA-gebouwen in de toekomst toegankelijk zijn voor elke student. Nog niet elke collegezaal is begaanbaar voor studenten die rolstoelafhankelijk zijn en zijn er vooralsnog onvoldoende parkeerplaatsen rondom de gebouwen in het Universiteitskwartier.
 - a. De locaties in het Universiteitskwartier hebben wegens hun historische karakter veel nauwe gangen en trappen die moeilijk omgebouwd kunnen worden.
 - b. De problematiek rondom de gelimiteerde hoeveelheid invalidenparkeerplaatsen is lastig te verhelpen en lijkt daarnaast eerder een onderwerp voor Gemeente Amsterdam. Desondanks ligt hier ook een duidelijke rol voor de UvA, die het onderwerp aan kan vechten bij de gemeente. De UvA heeft hier de middelen en de macht voor, en daarmee ook de verantwoordelijkheid. Het is belangrijk dat de UvA deze problematiek bij Gemeente Amsterdam aankaart, zodat de gemeente op de hoogte is van het probleem en hier passende maatregelen voor kan nemen. Daarnaast zou de UvA er op de lange termijn voor kunnen zorgen dat alle collegezalen toegankelijk zijn voor elke UvA-student.
- 4. Zorg voor gepersonaliseerde ondersteuning, in plaats van een one-size-fits-all-beleid. Studenten met dezelfde functiebeperking hebben verschillende ondersteuningsbehoeften nodig. Het is belangrijk dat het beleid van de UvA hier rekening mee houdt.
 - a. Ondanks het streven van de UvA om elke student met een functiebeperking persoonlijke ondersteuning te bieden, is dit nog niet voor elke student het geval. Voor studenten met dyslexie staat bijvoorbeeld op de website van de universiteit: “De UvA biedt, indien nodig, alleen extra tijd bij het maken van tentamens. Een laptop of spraaksoftware behoren niet tot ons aanbod, omdat wij van mening zijn dat lezen en schrijven tot de vaardigheden behoren die vereist zijn voor een optimale academische ontwikkeling.” Een geïnterviewde student kreeg hierdoor niet de vorm van ondersteuning waar hij behoefte aan had: “Ik had geen behoefte aan extra tijd. Door mijn ADHD kan ik mij niet lang concentreren. Extra tijd levert voor mij weinig op.” Het is dus belangrijk dat de UvA elke zaak afzonderlijk bestudeert en per casus een gepersonaliseerde vorm van ondersteuning aanbiedt.

De UvA is een deel van haar beloften uit 2016 inderdaad nagekomen. Toch laat deze beleidsaanbeveling zien dat er nog voldoende ruimte is voor verbetering, en zou het een mooi streven zijn als de UvA in de toekomst toegankelijk is voor elke student.